

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Молодіжне волонтерство в Україні

Type of research: Focus-group discussions

Timeline: Липень 2022

(Field work was conducted by Socio Inform)

МЕТОДОЛОГІЯ

Онлайн фокус-групи проведені з використанням платформи Zoom

7 FGDs

Статус	Дата	Вік	Волонтерство	Області*	Інші вимоги
Основна	13.07.22	16-23	Волонтери	Тилові	<ul style="list-style-type: none"> Учасники кожної з груп: <ul style="list-style-type: none"> 3 сільських та міських громад Не більш як 2 особи з однієї області Учасники груп не знайомі між собою Жоден учасник не брав участь в дослідженнях за останні 12 місяців На групах забезпечено гендерний паритет На кожній групі 1-2 ВПО
Основна	13.07.22	24-35	Волонтери	Тилові	
Основна	14.07.22	16-23	Волонтери	Прифронтові	
Основна	14.07.22	24-35	Волонтери	Прифронтові	
Основна	15.07.22	16-23	Не-волонтери	Змішані	
Основна	15.07.22	24-35	Не-волонтери	Змішані	
Тестова	04.07.22	22-28	Змішана	Тилові	

МРІЄМО ТА ДІЄМО

*Тилові області включають Рівненську, Волинську, Івано-Франківську та Закарпатську. До прифронтових областей входять Київська, Одеська, Запорізька та Харківська.

Мета дослідження

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Зрозуміти

- Як молодь розуміє волонтерство?
- Чим є волонтерство для молоді, та чи хочуть вони стати волонтерами?
- Якими є основні мотиви та бар'єри молодіжного волонтерства в Україні?
- Як можна розширити залучення молоді до волонтерства?
- Як молоді українці бачать свою майбутню роль волонтера, та роль волонтерства у післявоєнній дійсності та місце українського волонтерства у міжнародному контексті?

ВИСНОВКИ
—

Висновок 1: РОЗУМІННЯ СУТІ ВОЛОНТЕРСТВА

Волонтерство для української молоді – це, перш за все:

- **допомога тим, хто цього потребує**
- **відповідь на гостру соціальну проблему**

Можливі форми допомоги: фінансова, матеріальна, фізична, консультативна, організаційна. Допомога має відповідати принципам **альтруїзму**.

Трактування та розуміння сутності волонтерства багато в чому залежить від **ступеня залученості до волонтерства**:

- професійні волонтери асоціюють волонтерство із спільнотою, полем для самореалізації, росту та здобуття нових можливостей.
- Не-волонтери розглядають його як джерело благ, інструмент їх збору і розподілу. Їх перші асоціації з волонтерством – види допомоги, які можна отримати від волонтерів.

Молодь асоціює волонтерство з фізичним волонтерством, допомогою послугами, благодійністю, інформаційним волонтерством. Рідше до переліку включають: надання притулку у власному житті, івент-волонтерство, організацію благодійних концертів.

Проте виникають дискусії довкола включення фінансової допомоги до різновидів волонтерства. Більшість молодих людей позиціонують пожертви у якості волонтерства. Однак професійні волонтери схильні розділяти поняття благодійності і волонтерства.

Висновок 2: ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

Волонтерство має різну значимість для цільових аудиторій дослідження:

Волонтери

Волонтерство – це частина світогляду, який базується на альтруїзмі, емпатії, цінностях. І водночас – це сфера можливостей (самореалізації, нетворкінгу, розвитку, дозвілля).

Не-волонтери

Волонтерство не є життєвим пріоритетом. Його реалізують в ситуаціях коли це не надто обтяжливо, або в критичній ситуації на прохання рідних і друзів. Значна частина не бажає брати на себе зайву відповідальність чи зобов'язання і не надто вірить в альтруїзм волонтерів.

Усі молоді люди **пишаються волонтерством в Україні.**

Молодь активно включилась у волонтерство з 24 лютого 2022:

50% учасників груп долучились вперше

67% учасників волонтерять на регулярній основі

МРІЄМО ТА ДІЄМО

20% працює у сфері повний робочий тиждень

~33% не волонтерить (лише перераховує кошти, ширить пости)

Висновок 2: ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

50% молодих волонтерів та волонтерок залучені до роботи волонтерських організацій

Основні причини:

- вища ефективність (спроможність вирішувати масштабні задачі, стала діяльність);
- інфраструктура та готовий «алгоритм дій»;
- чіткі, прості та зрозумілі завдання;
- забезпечення усім необхідним для їх виконання;
- можливості: освіта, дозвілля, нетворкінг.

Протягом останніх місяців залученість до волонтерства знизилась:

Особисті причини:

- ✓ повернення до роботи/навчання vs. пошук роботи;
- ✓ звикання до війни, вигорання;

Соціальні причини:

- ✓ оптимізація роботи (зростання ефективності);
- ✓ скорочення запиту на волонтерську допомогу (через зменшення обсягів гуманітарної допомоги, переміщення ВПО).

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Висновок 3: МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

Загальна мотивація ґрунтується на глобальних цінностях сучасного українського суспільства:

- ПАТРІОТИЗМ
- ВКЛАД У НАБЛИЖЕННЯ ПЕРЕМОГИ
- ПОЧУТТЯ ЄДНОСТІ
- МОЖЛИВІСТЬ СТАТИ ЧАСТИНОЮ СПІЛЬНОЇ СПРАВИ

Мотивація для участі не-волонтерів вужча. Тут домінуючий чинник – емпатія:

- Для молодшої ЦА – певний ідеалізм, бажання змінити світ на краще
- Для старшої ЦА – практичність, розуміння того, що взаємодопомога є механізмом страхування від ризиків у майбутньому.

Висновок 3: МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

Усі бар'єри волонтерства можна розділити на 4 групи:

Загальні

1. **Об'єктивні бар'єри, які впливають з життєвих обставин:** брак часу через роботу/ навчання, фінансові чинники, сімейні обставини
2. **Суб'єктивні бар'єри, що впливають з особливостей світогляду:** страх нового, відсутність бажання, страх відповідальності, брак віри в себе, емоційне вигорання

Особливо актуальні для не-волонтерів

3. **Інформаційні бар'єри:** як і де можна долучитись до волонтерства, які вимоги до волонтерів (скільки часу забирає, які зобов'язання накладає), як розпочати власну ініціативу. Відчутний брак інформації про відкриті волонтерські ініціативи.
4. **Брак довіри до організацій та бенефіціарів**

Висновок 3: МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

З метою популяризації волонтерства можна реалізувати низку заходів:

- **Промоція** передбачає популяризацію волонтерства, підвищення його репутації та перетворення його на соціальну норму. Зокрема через рекламу, агітацію, виховання.
- **Пропонування вигод** – матеріальних (проїзд, пільги, фінанси) та нематеріальних (освітних) вигод від участі у волонтерській діяльності.
- **Допомога** включає інформаційну та практичну підтримку у реалізації волонтерських ініціатив.
- **Плідна співпраця** з органами влади, бізнесом, НГО та релігійними організаціями.

Активна робота навчальних закладів (як просвітницька, так і практична реалізація ініціатив) сприятиме поширенню волонтерства. Ефективними будуть заклики авторитетів: В.Зеленського, С.Пруги.

Оптимальним джерелом поширення інформації про волонтерство і його ініціативи є соціальні мережі та організації.

Висновок 4: МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ

Частка професійних волонтерів збільшиться за рахунок налагоджених зв'язків, досвіду, розуміння «як це працює» та зробить волонтерство більш стійким. Це також дозволить у момент кризи швидко мобілізувати молодих людей, які не планують волонтерити після війни.

Після війни зусилля волонтерів будуть більше зосереджені на соціальних сферах, які були актуальні раніше разом **із новим видом діяльності– Відбудова України**

Широкий спектр можливостей волонтерської підтримки:

- **фізична відбудова країни** (розчищення завалів, ремонтні/будівельні роботи, логістична підтримка, створення банку будівельних матеріалів)
- **економічна трансформація** (пошук інвесторів, генерація ідей для реформ)
- **соціальна підтримка** (реабілітація військових, дозвілля для дітей-сиріт, пошук житла і роботи для ВПО).

Однак молоді люди недостатньо поінформовані про організації, які вже долучились до відновлення країни.

Важливо провести широку інформаційну кампанію, що інформуватиме про те, через які організації можна доєднатись до відбудови країни, і за який напрямок відповідальна кожна з них.

МРІЄМО ТА ДІЄМО

The image features a teal-tinted background showing the silhouettes of four hikers on a rocky mountain trail. One hiker in the foreground is reaching out to assist another. The scene is overlaid with a teal geometric pattern of lines and shapes in the bottom right corner.

Висновок 1: РОЗУМІННЯ СУТІ ВОЛОНТЕРСТВА

ВИЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА

Ключові асоціації з волонтерством

Реалізація навичок Потреби
 Добрі вчинки Знайдуть все, що потрібно
 Добровільна допомога Культурно-освітня програма Альтруїзм
 Мурашник
 Люди, завдяки котрим тримається наше суспільство Залупка зброї
 Рятівники
 Гуманітарна допомога
 Безоплатна, безкорислива допомога
 Благодійність
 Д О П О М О Г а
 Гроші
 Безпека
 Трихисток Соціально корисна діяльність
 Обманючки Нетворкінг Війна Підтримка

ВИЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА

Волонтерство – це широке поняття, яке охоплює всі можливі форми допомоги тих, хто її потребує. Разом з тим інтерпретується як соціальний інститут та спільнота.

Різні форми допомоги нужденним	Альтруїстичні дії	Робота з управління ресурсами	Спільнота	Соціальний інститут
Допомога різним групам у різних ситуаціях	Добровільність, безкорисливість (робота на безоплатній основі), корисність	Посередництво між донором і потребуючим	Надає можливості (самореалізація, спілкування, навчання, дозвілля)	Спільнота, яка діє в сферах, де держава недостатньо успішна
<i>“Допомога: фізична, психологічна, моральна [...] допомога прихистку, або збір коштів.” (Змішана, тиллові 22-28)</i>	<i>“ Це коли ти допомагаєш зовсім чужій для тебе людині, ось і від цієї людини ти нічого не очікуєш взамін.” (Волонтери, прифронтові 16-23)</i>	<i>“ це організація, котра вміє здобути [...] тобто це посередник між якою фінансовою установою і людьми, яким потрібна допомога” (Волонтери, прифронтові 24-35)</i>	<i>“Безкоштовно годують, культурно-освітня програма, нетворкінг, тому, що ти з ними з багатьма людьми знайомишся от і після волонтерські тусовки.” (Змішана, тиллові 22-28)</i>	<i>“Це люди, завдяки котрим тримається наше суспільство наразі” (Волонтери, тиллові 24-35)</i>

МРІЄМО ТА ДІЄМО

ВИЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА

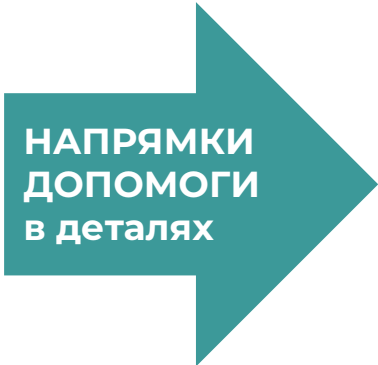
Волонтерство – це широкий спектр діяльності. Водночас, сьогодні це пов'язано з допомогою таким групам населення, як: військові, переселенці, місцеве населення, постраждале внаслідок бойових дій, тварини, рідше соціально незахищені верстви населення (люди похилого віку, діти).

ВИДИ ДІЯЛЬНОСТІ в деталях

- **Фізичне волонтерство:** робота в гуманітарних штабах / робота з гуманітарною допомогою (закупівля, розвантаження, сортування, доставка); плетіння сіток; приготування їжі; відбудова будинків
- **Надання послуг:** психологічна підтримка; освітні та медичні послуги; анімація; правовий супровід; пошук житла для ВПО; логістика: доставка вантажів, вивезення людей з небезпечних зон, перевезення їх до кордону; допомога в зборі документів
- **Благодійність:** надання матеріальної та фінансової допомоги тощо (*суперечливо*)
- **Інформаційне волонтерство:** поширення матеріалів у соцмережах, протидія фейкам, SMM/реклама для НУО

ВИЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА

**НАПРЯМКИ
ДОПОМОГИ
в деталях**

Допомога військовим

- Збір/пожертва коштів на засоби оборони та спорядження
- Збір/пожертва гуманітарної допомоги
- Плетіння сіток
- Приготування їжі/продовольчих наборів для Збройних Сил України та територіальної оборони
- Інформування про пересування ворога

Допомога ВПО

- Надання матеріальної та фінансової допомоги
- Логістика (перевезення до кордону)
- Консультування та пошук житла
- Надання прихистку
- Приготування обідів для переселенців

Допомога місцевому населенню (постраждалим внаслідок війни)

- Гуманітарна допомога
- Евакуація населення із зон бойових дій

Зооволонтерство

- Порятунок покинутих тварин
- Допомога притулкам

Допомога сиротам / дітям (анімація)

Допомога людям похилого віку (гуманітарно-просвітницька)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

ВИЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА

Учасники висловили полярні думки щодо того, що саме вважати волонтерською діяльністю

Чи можуть ПОЖЕРТВИ (гроші або речі) вважатись волонтерством?

- **ТАК** = добровільна та безкорисна допомога

"Часом просто люди зайняті [...] А просто перераховують кошти і вони знають, що вони свою частину вносять постійно, як, і вони по суті теж волонтери, просто вони фінансово волонтерять.." (Волонтери, тилові 24-35)

"Якщо збирають на щось конкретно, щоб допомогти конкретній людині там, купити авто для ЗСУ, то це волонтерство." (Волонтери, тилові 24-35)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

- **НІ = БЛАГОДІЙНІСТЬ.** Волонтерство – це лише дії/вчинки, а також використання інтелектуального та організаційного потенціалу. Ця позиція підкріплена законодавством України
- *"А волонтери - це люди, які не боїться брати відповідальність за ці кошти, цих же ж донатерів і роблять свою справу, і відповідають звітують і таке і інше, яюсь так."* (Волонтери, тилові 24-35)
- *"Волонтерство - це ось прям визначення соціально-добровільна, соціально-корисна неприбуткова діяльність, і коли людина надає допомогу включно зі своїм часом, уміннями та навичками. [...] а благодійність - це коли люди допомагають ресурсно..."* (Волонтери, прифронтові 24-35)

ВИЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА

Чи може бути волонтерство оплачуваним?

Волонтерство має бути безоплатним. Безкорисливість є основною рисою волонтерської діяльності, тому будь-яка вигода (фінансова, інформаційна/реклама) є неприпустимою.

Активні волонтери вважають, що цей принцип не актуальний у випадку «повної зайнятості». Адже, професійний та ефективний волонтер змушений відійти від суспільно-корисної діяльності та переключитись на заробляння грошей.

"Тому що от ти, наприклад, робиш якусь певну діяльність, отримуєш за неї кошти, це, як для мене, це вже не волонтерство." (Волонтери, тилові 16-23)

"Ну якщо це діяльність, пов'язана з тим, що ви отримуєте якийсь прибуток, то це точно ні" (Волонтери, тилові 24-35)

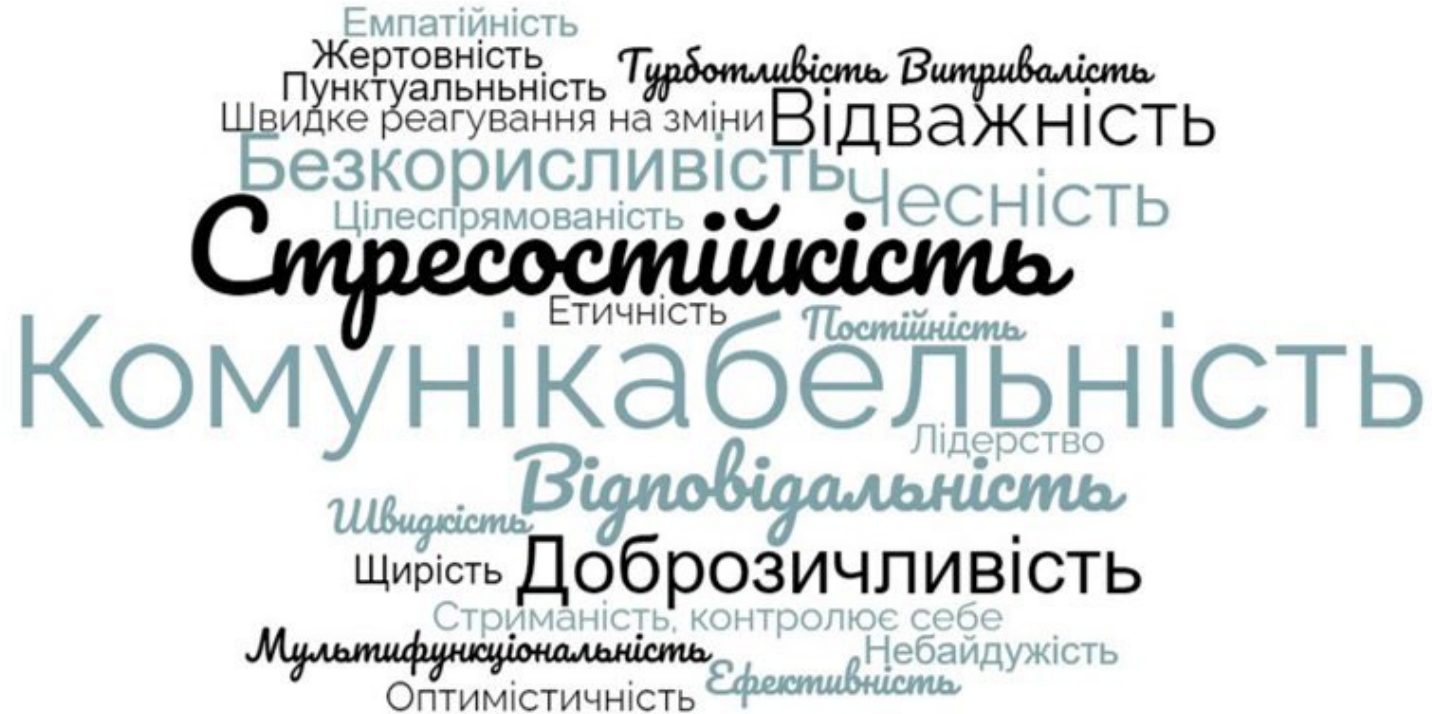
"...кого-то есть основная работа, то да. Пускай ему не платят, а если у кого-то нету основной работы, а они, например, сделали это всё сами, организовали, то я думаю они должны себе что-то получать." (Волонтери, прифронтові 24-35)

"...то все люди думают, что волонтер должен быть голый, босой, бедняк такой и бомж, ну вот я с тем сталкивался, что у меня такое впечатление, что я должен просто как бы ходить как в рваном и при этом обслуживать людей и последний свой кусок хлеба отдавать" (Волонтери, прифронтові 24-35)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

ВИЗНАЧЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА

Портрет суперволонтера

Висновок 2: ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА під час війни

Після повномасштабного вторгнення волонтерство стало більш масовим, вмотивованим, цілеспрямованим та організованим. І разом з тим спад волонтерської активності в останні місяці

**20-50% друзів
молодих
волонтерів
долучились до
волонтерства
після 24
лютого**

До 70% друзів активних волонтерів займаються волонтерством

50% в оточенні волонтерів з обласних центрів

10-20% серед волонтерів у провінції

ДРАЙВЕРИ ЗМІН

- Зростання мотивації до волонтерства
- Мобілізація навколо спільної мети – перемоги у війні
- Зростає кількість волонтерських штабів
- Збільшення кількості інформації про можливості волонтерства
- Створення волонтерських об'єднань на протипагу приватній ініціативі
- Значна частина волонтерів обрала для себе стабільний напрямок роботи

"Мені здається, що, звичайно, люди і молодь, всім хотілося бути корисними в цей час і хоч якось допомогти. Плюс я почала навіть помічати, що багато з'явилося і штабів, і в Інтернеті постійно якісь благодійні, не благодійні, а волонтерські можливості. Більше у людей мотивації і бажання, хоч трошки чимось допомагати..." (Не-волонтери, 16-23)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА під час війни

Більшість пишається бумом волонтерства в країні. Воно згуртувало значну кількість людей, дало відчуття причетності до «великої місії». Волонтери довели здатність вирішувати проблеми, які не змогла держава.

Мотиви пишатися волонтерством

Масштаб завдань, які вирішувалися

*"Тому, що наші люди об'єдналися і роблять все, щоб це все скоріше закінчилося, можна сказати роблять неможливе..."
(Волонтери, тилові 16-23)*

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Масова участь

"Велика кількість з'явилася волонтерів, як мінімум від початку війни. Дуже багато людей почали жертвувати кошти на ту саму гуманітарну допомогу, навіть на перевезення, евакуацію, там було перераховано, навіть на допомогу тваринам, які вивозилися з гарячих точок, багато людей плели сітки, жертвували свій одяг. Волонтерство, зараз в Україні, воно дуже виросло за цей час." (Волонтери, тилові 16-23)

Консолідація заради спільних цілей

"Я пишаюся згуртованістю нашого народу, що ми так об'єдналися і почали згуртовано робити справу, відкинувши амбіції, відкинувши професії, хто ким був [...] Тобто в нас бізнесмени, вчителі, лікарі [...] вони всі встали ліпити вареники [...] тобто всі стали волонтерами [...], що ми така нація, як колись було, що разом нас багато - нас не подолати, то от це до сліз, гордість" (Волонтери, тилові 24-35)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

Волонтерство має кардинально різне значення для цільових аудиторій дослідження – волонтерів і не-волонтерів.

Для волонтерів

- Основа – альтруїзм, переплетення емоцій і цінностей (патріотизм, бажання допомогти, бажання бути корисним).
- Набуло особливого значення в умовах війни
- Сприймається як сфера можливостей: самореалізація, розвиток, відпочинок.
- Менш важливе волонтерство з прагматичної точки зору.

“Волонтерство для мене це перш за все патріотизм дух нації тому, що ми допомагаємо всім військовим всім родинам, які є по виїжджали з гарячих точок і це нас всіх з’єднує духом ми не падає і ми завдяки цьому вистоїмо і прогоним окупантів.” (Змішана, тилові 22-28)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Для не-волонтерів

- Не життєвий пріоритет.
- Домінує прагматичний підхід: час і ресурси для волонтерства виділяються лише за умови, що це не надто обтяжливо, або за залишковим принципом (після виконання власних цілей: догляду за сім’єю, здобуття освіти, кар’єрної реалізації, відпочинку).
- Значна частина молодих людей не прагне брати на себе зайву відповідальність чи зобов'язання, або боїться, що їхній ресурс буде використаний на чийсь користь. Лише для деяких (частіше молодша аудиторія) волонтерство є частиною альтруїстичної філософії.

“Волонтерство у мене далеко не на першому місці. Потому що мені в першу чергу потрібно позаботитися о себе, о своей семье [...] Если у меня получилось помочь, я об этом забыл и это будет плюс тому человеку. Если у меня не получилось помочь, не получится помочь, я даже не буду стараться.” (Не-волонтери, 16-23)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

Для волонтерів – КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

Альтруїзм (домінанта)

- ✓ Спосіб сприяння перемозі України у війні
- ✓ Патріотизм
- ✓ Можливість зробити добру справу, допомогти
- ✓ Співчуття до тих, хто постраждав від війни
- ✓ Бажання бути корисним людям і Батьківщині

«... і серце щемить і хочеться допомогти всім, щоб пришвидшити це все і щоб все це швидше закінчилось і нарешті настав мир. » (Волонтери, тиллові 16-23)

"...плюс к этому еще новый опыт в плане общения с людьми, помощи, и в принципе, мне радосно, что я могу хоть как-то помочь людям. " (Волонтери, прифронтові 16-23)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

" Розпоряджатися своїми силами, ну, своїм талантом, на благо людей, що би це допомагало народу, можна сказати." (Волонтери, тиллові 24-35)

Прагматизм (рідко)

- ✓ Спосіб самореалізації (пошук лідерства, впливу)
- ✓ Спосіб переключити емоції (від негативних новин до емоційно винагородженої роботи)
- ✓ Інструмент саморозвитку
- ✓ Спілкування (нетворкінг), досвід спілкування з новими людьми
- ✓ Можливість вирішити проблему, покращити ситуацію у своєму місті (одиночно)

Вимушений захід (поодинокі випадки)

- ✓ Зобов'язання перед суспільством, альтернатива участі у війні (рідко)
- ✓ Необхідність контролю за правильним витрачанням зібраних коштів (одиночно)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

Для не-волонтерів – КЛЮЧОВІ АСПЕКТИ

Альтруїзм (ЦА 16-23 років)

- ✓ Допомога тим, хто потрапив у скрутне становище
- ✓ Можливість бути корисним, допомогти
- ✓ Позитивні емоції від допомоги людям
- ✓ Співчуття до постраждалих

Прагматизм (домінанта)

- ✓ Можливість зробити добру справу, але без додаткових тягарів для себе
- ✓ Елемент взаємопідтримки
- ✓ Новий досвід/враження (одиночно)
- ✓ Можливість знайти друзів, однодумців (одиночно)

Вимушений захід (ЦА 24-35 років)

- ✓ Свідоме і важке зобов'язання
- ✓ Справа «для багатих»
- ✓ Може перетворитися на інструмент для зловживання добротою інших
- ✓ Дії «під тиском» совісті (одиночно)

" Якщо чесно, це мені задоволення. Бо ти розумієш, що ти хоч і не врятував людині життя [...] але ти все одно підтримав [...] Я люблю допомагати." (Не-волонтери, 16-23)

"Для себе особисто, я уже повторювався, часу на волонтерство, як таке, немає [...] Там, якщо щось підвернеться, мушу, там, щось допомогти..." (Не-волонтери, 16-23)

"...всем людям, ты все равно не поможешь [...] у меня нет финансов, столько денег, чтобы помогать каждому человеку [...] Если ты помогаешь, то ты помогай до конца и носи ответственность до конца, а не то, что ты сегодня помог, а завтра ты сказал нет." (Не-волонтери, 24-35)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

Основними бенефіціарами допомоги ЦА сьогодні є Збройні Сили України, переселенці, постраждале від війни населення. Більшість молодих людей, які волонтерили до війни, стверджують, що вони не змінили напрямку роботи (скоріше розширили). Водночас зрозуміло, що певні сфери стали не першочерговими.

Найпоширеніші сфери волонтерства

Під час повномасштабної війни ДУЖЕ ЧАСТО

- ✓ Допомога військовим (придбання техніки)
- ✓ Збір та розподіл гуманітарної допомоги для переселенців та постраждалого внаслідок бойових дій населення (допомога на складах)
- ✓ Плетіння сіток та кікіморів

VS

До повномасштабної війни ДУЖЕ ЧАСТО

- ✓ Допомога військовим (збір коштів, придбання обладнання, медикаментів)
- ✓ Будівництво та ремонт приміщень (для ВПО, людей похилого віку, малозабезпечених сімей, громадських будівель, молодіжних приміщень)
- ✓ Допомога притулкам для тварин

МРІЄМО ТА ДІЄМО

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА

Під час повномасштабної війни – ЧАСТО

- ✓ Логістика (доставка вантажів, розвантаження вантажівок)
- ✓ Збір коштів, грошові пожертви
- ✓ Приготування їжі для армії, переселенців, людей похилого віку, постраждалого внаслідок бойових дій населення
- ✓ Аніматорська діяльність для дітей / дітей ВПО
- ✓ Адресна доставка продуктів/ліків/дитячого харчування - потребуючим

РІДКО

- ✓ Виготовлення коктейлів Молотова
- ✓ Евакуація людей з небезпечних територій, доведення біженців до кордону
- ✓ Допомога притулкам для тварин
- ✓ Проведення фандрайзингових заходів / пошук спонсорів / донорів
- ✓ Робота в штабі прийому ВПО
- ✓ Ремонт приміщень для ВПО (лише волонтери БУРу)
- ✓ Допомога в лікарні, гуманітарна місія, толоки (одиночно)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

До повномасштабної війни – ЧАСТО

- ✓ Фінансова та матеріальна допомога переселенцям, малозабезпеченим сім'ям
- ✓ Благоустрій територій, толоки
- ✓ Доставка їжі / ліків нужденним (людям похилого віку, маломобільним людям)
- ✓ Івент-волонтерство (концерти та інші культурні заходи)
- ✓ Організація заходів зі збору коштів
- ✓ Допомога людям похилого віку (по господарству, у відпочинку)

РІДКО

- ✓ Донорство крові
- ✓ Логістика (доставка вантажів, розвантаження колій)
- ✓ Аніматорська діяльність для дітей
- ✓ Плетіння сіток, кікіморів
- ✓ Евакуація людей з небезпечних зон
- ✓ Вивезення тіл загиблих

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Молодіжне волонтерство в цитатах

У нас раніше був фонд [...] Ми допомагали малозабезпеченим сім'ям нашого району, а з початку війни наш фонд став таким універсальним для переселенців. Ми створили окрему груп для переселенців, вони кидають туди свої потреби, ми кидаємо в ту, загальну групу, що в нас була існуючу, і люди там за лічені хвилини знаходять від холодильників там до якихось там кашок, там, таких що не можна знайти дітей, ну дуже важко. (Волонтери, тиліві 24-35)

Доставляли, розвантажували гуманітарку на складі, організовували своєрідний склад, надавали допомогу цільовим переселенцям [мешканцям Донецької, Луганської, Харківської областей]. І на автомобіль збирали і зібрали. (Волонтери, тиліві 24-35)

Ну, що я розвозив, так, само, як було вже вище сказано допомагав медикаменти перевозить. Поначалу іногда, коктейлі делали і плели сітку, перевозити ті ж всі матеріали, які треба було з одного блокпоста на другий там, в село в сусіднє. Їда волонтери, які збирали одяг, там всяку допомогу це все загрузилось, а нами перевозилася вся (Волонтери, прифронтові 24-35)

Я в Димері була в окупації, два тижні з дітьми, з сім'єю, то ми ці два тижні займалися гуманітарною місією, адже, наш голова десь зник. І як ви знаєте міст був зірваний для того, щоб окупанти не прийшли з Білорусі на Київ. Всі пішли на Бучу, Гостомель, тому ми були в повній блокаді, в нас була гуманітарна криза і перші два тижня поки не було голови, то моя сім'я займалась тим, що організувала штаб і люди займалися, жили за допомогою бартерної системи." (Волонтери, прифронтові 24-35)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Залучення

Частота

- ✓ 2/3 учасників дослідження регулярно займаються волонтерством
- ✓ З них майже рівна кількість тих, хто волонтерить щоденно, 2-3 рази на тиждень, 1 раз на тиждень.
- ✓ Всі інші зголошуються тільки тоді, коли їх запрошують

Витрачений час

- ✓ 20% волонтерять повний робочий день (живуть на заощадження, стипендії, на утриманні у сім'ї, деякі шукають роботу)
- ✓ 20% волонтерять близько 10-20 годин на тиждень
- ✓ 30% виділяють 3-8 годин на тиждень
- ✓ 30% на даний момент не займаються волонтерством (лише жертвують кошти, розповсюджують пости в соц. мережах)

Більшість молодих людей були змушені зменшити свою волонтерську активність через повернення на роботу/навчання, оптимізацію праці (підвищення ефективності), зниження попиту на волонтерську допомогу (зменшення потреби в гуманітарній допомозі, переселення ВПО), звикання до війни, вигорання. Шукачі роботи планують скоротити час волонтерства в майбутньому, але не відмовитись повністю.

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Переваги і важливість

Лише спільними зусиллями можна зупинити війну та подолати її наслідки. Важлива участь кожного

«Якщо не я, то хто, от як пісня: “Хто, як не ти”. Тобто, якщо там кожен подумає: “... а там і без мене обійдуться”, то тоді дійсно нікому буде робити. Тобто, я вважаю, що ми, як нація, як оцей ланцюжок, що кожен має чіплятися один за другим, і тоді дійсно буде перемога, буде єдність.... (Волонтери, тилові 24-35)”

Підтримка важлива, щоб уникнути значного відтоку населення з країни

" Якщо ми не будемо допомагати своїм співвітчизникам, які постраждали, вони просто виїдуть закордон. Ми станемо просто меншими як популяція і в нас буде менше можливостей захищатися." (Волонтери, прифронтові 24-35)

Значна частина співгромадян опинилася у складних життєвих обставинах, і їм дуже важко подолати їх без сторонньої допомоги

" Так, як я знаю людей які не можуть собі дозволити повноцінне харчування, це, наприклад, люди які живуть в модульних будинках де 1 кухня на 17 кімнат. І максимум скажемо до 3 сімей можуть собі приготувати їжу, інші ні, або людей які втратили частину будинку та зараз займаються відновленням цього будинку та не мають грошей на харчування повноцінне. Ці люди дуже вдячні за те, що їх годують".(Волонтери, прифронтові 16-23)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Переваги і важливість

Не-волонтери не мають нічого проти волонтерства, якщо воно не стає надто обтяжливим і не зобов'язує брати участь регулярно. Зараз більшість незадіяних учасників лише спостерігають

Попередній досвід не-волонтерів

Дехто брав участь у волонтерській діяльності (допомога в гуманітарному штабі, постачали боєприпаси та продукти для військових у 2014 році, роздавали гуманітарну допомогу людям похилого віку, поширювали пости для збору грошей на потреби армії)

- **Для когось це був позитивний досвід, але волонтерство довелося обмежити через брак часу чи сімейні обставини.**
- **Та все ж іноді – невдало:** вигорання, конфлікт, розчарування в колективі.

“Я колись долучався, до війни. А в війну, так не було взагалі можливості, часу займатися якимось волонтерськими практиками. Були певні моменти, що скандали з певними людьми, які займалися псевдо волонтерством і ми потім викривали цю ситуацію, що ці гроші вони присвоювали.” (Не-волонтери, 24-35)

“На постійній основі, я думаю, що такого немає. Як Ви говорите, що якась допомога, як дитячий будинок чи якісь приюти для животних, для тваринок. Таке, я раз в місяць чи в півріччя якесь я би вложився, не на постійній основі.” (Не-волонтери, 16-23)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Переваги і важливість

Причини залучення

- **Більша ймовірність того, що молоді люди приєднуються до волонтерських ініціатив, якщо в них задіяні їх друзі** – напр. збір коштів для армії, плетіння сіток, сортування та доставка гуманітарної допомоги.
  - Вони пишуться своїми друзями-волонтерами і не проти приєднатися до волонтерства «за компанію». Важливим фактором тут є **НАСТАВНИЦТВО – чіткий алгоритм дій та емоційна підтримка**.
- **Найбільш привабливі сферами для цієї групи:** допомога тваринам, психологічна допомога, пожертви дитячим будинкам, догляд за пораненими, соціальне підприємництво, толоки/оздоровлення.
  - Ці сфери відображають преференції, а не плани. Лише одиниці зробили кроки, щоб розпочати волонтерство в бажаній сфері.

“Я пішла за компанію, за компанію завжди легше, тому що у нову сферу входити якось в одиночку важкувато, а коли ти з кимось – це завжди полегшує ситуацію. Тому так, як сказати, і не страшно разом.” (Не-волонтери, 16-23)

“В цілому, так, якби мене покликали, то я би пішов. Я думаю, як раз таки через те, що немає наставника, немає приклада для волонтерства, багатьох людей, напевно, це стримує, як раз таки.” (Не-волонтери, 16-23)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Централізація

Учасники не змогли дійти згоди, яка форма волонтерства є найпоширенішою в Україні. Виникло два підходи: **індивідуальне волонтерство vs. централізованого волонтерства**

Аргументи поширення індивідуального волонтерства

- ✓ Організації не представлені в сільській місцевості
- ✓ Значна кількість ініціатив – це допомога рідним і близьким
- ✓ У соціальних мережах помітна значна кількість приватних ініціатив (багато можливостей приєднатися індивідуально, або самостійно організувати збір)
- ✓ В Україні є багато волонтерських ініціатив відомих людей/блогерів
- ✓ Молодь часто не знає волонтерських організацій, не розуміє, як долучитися до їхньої роботи

Аргументи домінування централізованого волонтерства

- ✓ У містах багато організацій, вони активно рекламують волонтерські можливості
- ✓ Саме організації залучили найбільше нових волонтерів під час війни
- ✓ Волонтерство для молоді має бути простим і зрозумілим. Організації пропонують готові рішення
- ✓ Організації, що дозволяють отримати дозвіл на виїзд за кордон (одиночно)

“Я думаю воно поширюється одночасно [...] якщо ти бачиш якусь ініціативу і ти боїшся іти один: ти береш із собою подругу [...], але якщо це якийсь масштабне волонтерство, людині простіше через організацію, тому що вона не знає, що таке волонтерство, вона не знає де його знайти і вона сама на нього не вийде поки якась організація лагідно не підштовхне...” (Волонтери, прифронтові 16-23)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

“Вони [індивіди] більше діють за потреби, за викликом, а в організації це більш постійна робота.” (Волонтери, тилові 16-23)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Переваги централізованого волонтерства

1

Здатні вирішувати масштабні завдання (зокрема, із залученням міжнародних донорів)

"Ну бо це спрощує завдання, полегшує справу і збільшує об'єми там надходження тих самих гуманітарних вантажів. Тобто є команда людей, умовно ми можемо сісти там за тиждень написати десятки листів в різні організації і отримати там фідбек і допомогу конкретну, і для європейців, для донорів це стає, ніби тобі пише якийсь фонд, на їхній мові, там все завірено, печаткою на бланку, тобто все серйозно (серйозна контора), а не індивідуал" (Волонтери, тилові 24-35)

2

Волонтерські організації пропонують зрозумілий і простий спосіб долучитися до волонтерства (готові завдання)

«Тобі сказали куди прийти, сказали коли, куда прийти, на яку годину, що треба робити і ти прийшов зробив. А не те що шукати, щось організувати самому. Кажу, так легшею" (Волонтери, тилові 16-23)

3

Більш організований і структурований процес. Працює на сталій основі і стало допомагає

4

Пропонує нові контакти, спілкування, а отже й можливості

"Це згуртування, комунікація, командна робота, прокачка як і своїх навиків, так і навиків товаришів твоїх і навпаки, вони качають твої навики." (Волонтери, тилові 16-23)

5

Має інфраструктуру, налагоджені процеси; пропонує навчальні та розважальні можливості (рідко)

"Мені подобалось волонтерити через старі великі організації. Тому, що у них налагоджені процеси і коли ти їдеш на якусь подію [...] ти знаєш, що вас будуть годувати, у вас буде культурно-освітня програма, ти знаєш приблизно, яка фокус-група у цього табору [...] Це вибір про те, що до того, щоб мені добре було. Я волонтеру в першу чергу для себе, а потім все інше." (Змішана, тилові 22-28)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Переваги індивідуального волонтерства

1

Надає свободу зобов'язань, не потребує постійної участі, анонімність (що важливо, бо росія переслідує волонтерів на окупованих територіях)

«Мне больше нравится самой, так как захотела, пошла помогла, не захотела, нет, не помогла. А так, это обязанность, что ты должна, ты обязана, а так это мое решение.» (Волонтери, тилові 16-23)

2

Висока мобільність, низький рівень бюрократизації, оперативність

" Менша зарегульованість. Організації, так, чи інакше, вони мають якийсь устав, звод правил, можна сказати нормативно-правові акти [...] вони накладаються обмеження, а коли ти сам собі ліпиш вареники в підвалі, то ти працюєш сам на себе. " (Змішані, тилові 22-28)

3

Вищий ступінь довіри. Безпосередньо видимий результат

«Я так думаю, що там все таки [в організаціях] є якісь корисні цілі, бо там є дуже великі об'єми гуманітарної допомоги і я так думаю, що кожен має змогу щось звідтам взяти, маю на увазі, волонтер. Ну, мені такого не треба, я собі роблю там, де мені треба" (Волонтери, тилові 24-35)

4

Не вимагає спеціальних навичок або освіти

*“Для великих організацій потрібні якісь або знання англійської, або ІТ, ну, можливо, яких у мене немає.”
“...там в тій організації всі або юристи, або якісь такі, в різних структурах, що простим людям в принципі туди просто їх ніхто не зве.” (Волонтери, тилові 24-35)*

5

Орієнтований на вирішення локальних проблем (більш доступний у сільській місцевості)

“Індивідуальні ці збори, вони направлені не на якісь глобальні, не на якусь десь якусь ціль, яка знаходиться в іншій області, а в основному вирішують проблеми, які у них є свої.” (Не-волонтери, 16-23)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Залучення до роботи організацій

50%

молодих волонтерів
залучені до
волонтерства через
організації

МРІЄМО ТА ДІЄМО

**Волонтери з прифронтових
областей співпрацюють з**

Місцеві організації:

Добрий самарянин,
Малиновський центр
гуманітарної допомоги,
Благодійний Інститут, Сокіл,
Львівський гуманітарний штаб,
БФ Дарії Саєд, Фортуна,
Паляниця, Волонтерський рух,
СВОЇ

Національні ініціативи:

БУР (Будуємо Україну Разом)

**Волонтери з тилкових
областей співпрацюють з**

Місцеві організації:

Молодіжний центр «Параграф»,
Чисті серця, Турбота в дії, Мені не
байдуже

Національні організації:

БУР, Карітас, ГО Громадянська
мережа Опора

Міжнародні організації:

Червоний Хрест, UNDP, Eleos

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Умови участі

Не-волонтери віддають перевагу індивідуальним формам волонтерства через недостатню поінформованість про централізоване волонтерство

- Підозри щодо корупції в організаціях та бюрократії.
- Молоді не-волонтери мало знають про волонтерські організації в Україні, не мають чіткого уявлення, як до них приєднатися.

Проте всі ці застереження можна послабити шляхом:

- !!! Підвищення обізнаності
- Зміцнення репутації організацій, їх ініціативної роботи по залученню молоді, роз'яснення умов співпраці та переваг, які вона пропонує.

КЛЮЧОВІ ПРИЧИНИ

- Вільний графік волонтерства
- Цікавий, дружній колектив однодумців
- Діяльність у сфері близькій до власних інтересів
- Прозора діяльність та регулярна звітність
- Бездоганна репутація менеджерів
- Інформування про організації, специфіку та механізм їх роботи (як це працює, як до них можна приєднатися)
- Доступність для бенефіціарів (справжня допомога нужденним)
- Заробітна плата для волонтера (одиночно)

УМОВИ ПРИЄДНАННЯ

МРІЄМО ТА ДІЄМО

“Я швидше приєднаюся, якщо там будуть люди, мої однодумці, якщо буде вільний робочий графік і також дуже важливо, я думаю, буде підзвітність цієї організації. Тобто як і що вони, на що використовують гуманітарну допомогу чи фінанси. Тобто чесність цієї організації.” (Не-волонтери, 16-23)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Участь молодих ВПО

Участь молодих переселенців оцінюється неоднозначно як у прифронтових регіонах, так і в інших громадах: участь переселенців у роботі волонтерських організацій поступово знижується через те, що вони переїжджають

ВПО активно займаються волонтерством

- Частина з них – професійні волонтери
- Інших мотивує можливість отримати допомогу

“Таких дуже багато. У нас штаб в Запоріжжі [...] ці люди приходять волонтерити саме в наш штаб тому, що в нас є харчування і можливість жити в цьому штабі і якраз за рахунок волонтерства кльово спрацьовує інструменти реінтеграції в суспільство. (Волонтерство, прифронтові 24-35)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Активність ВПО непомітна

- Молоді ВПО – це переважно жінки з дітьми, які не можуть залишити їх самих
- Вони виявляли ініціативу, але їм було відмовлено в участі у волонтерстві

“Ти їм приносиш якусь допомогу, а їм ще щось не подобається. «Я це не хочу, я це не буду, принесіть мені інше.» А самі, якщо сюди приїхали, вони більше сидять і чекають допомогу...” (Волонтери, тилові 16-23)

“Я коли приїхала у Львівську область, потім у Львів, то там вже писали на тих штабах волонтерських, що «ВПО відпочивайте, то ми мусимо Вам допомагати»” (Волонтери, прифронтові 24-35)

ПРИРОДА ВОЛОНТЕРСТВА. Кооперація

Волонтери в Україні співпрацюють із партнерами (владою, бізнесом та громадськими організаціями). На заході країни волонтери також активно співпрацюють із Церквою

ОРГАНИ ВЛАДИ

- Досвід співпраці мали 1-2 учасники в кожній з груп (переважно професійні волонтери)
- Влада інформувала про потреби громади
- У деяких випадках волонтери виконували функції влади (через її бездіяльність)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

БІЗНЕС

- Досвід співпраці мали лише старша ЦА
- Активнішою була співпраця в тилкових областях (4 згадки проти 1 у прифронтових)
- Основний характер співпраці: пожертви від бізнеу

НУО

- Досвід співпраці з громадськими організаціями мали 2-3 учасника на кожній із груп старшої вікової ЦА
- Серед згаданих організацій є міжнародні (Червоний Хрест) та всеукраїнські (Карітас)

КОНФЕСІЙНІ УСТАНОВИ

- Частіше релігійні установи залучалися до волонтерської діяльності в тилкових областях (4 особи)
- У прифронтових регіонах через Церкву волонтерла лише одна особа.

The image shows three young women from a high-angle perspective, looking down at something out of frame. They are dressed in casual attire. The entire image is covered with a teal-colored filter. In the bottom right corner, there is a graphic consisting of several nested, right-pointing chevrons or triangles, drawn with a bright cyan line. The text is positioned in the upper left quadrant of the image.

Висновок 3: МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

Волонтери декларують широкий спектр причин власної участі. Домінуючою заявленою причиною є емпатія.

- ▶ Реалії війни (багато молоді приєдналося після 24 лютого) – як бажання зробити свій внесок у перемогу та допомогти тим, хто постраждав від війни.
- ▶ **Для молодшої ЦА** – важливі соціальні відносини та самореалізація. Також присутній певний ідеалізм (бажання змінити світ на краще)
- ▶ **Старші учасники** більш схильні допомагати тим, хто звернувся по допомогу. Вони здебільшого керувалися практичністю (розумінням того, що практика взаємодопомоги є механізмом, який страхує від майбутніх ризиків).
- ▶ **Для професійних волонтерів** важливими були можливості професійного зростання, які пропонують організації

МРІЄМО ТА ДІЄМО

“Я точно знаю випадки сам в таких був, коли ти просто хотів з кимось поспілкуватися [...]бувало таке, що люди приходили на волонтерство тому, що там красива дівчина чи хлопець, яка точно буде на цьому заході.. Є самі приватні причини чому люди приходять і насправді їх безліч. Може бути є люди, які йдуть у інший регіон країни або в іншу країну просто волонтери тому, що «я ніколи не бачив»”(Змішана, тилові 22-28)

“Якщо говорити про студентів, які в перший раз приходять волонтерити і не знають, що це таке - це або друг/подруга погукала, або потрібні бали аби підтягнути рейтинг та отримати стипендію. [...] Але коли вже люди потрапили в це середовище і знайшли емоційний комфорт, вони вже волонтерять через соціальні зв'язки зі спільнотою волонтерів. Це корпоративні жарти, спільна айдентика і таке інше, що рухають вже, тобто первинна мотивація - матеріальна, а потім вже емоційна, соціальна. ” (Волонтери, прифронтові 24-35)

Війна суттєво трансформувала мотивацію молоді до волонтерства. Значення набула мотивація, заснована на цінностях і справжніх емоціях – патріотизм, громадянська позиція, прагнення до об'єднання.

МОТИВАЦІЯ ПІСЛЯ ПОЧАТКУ ВІЙНИ

- ▶ **На перший план вийшли цінності: патріотизм, згуртованість. Головний меседж – допомогти Україні перемогти**

“Топ-3 причини - перше це люди бажали приглушити паніку всередині себе [...] Друге це емоційний комфорт тому, що поруч багато людей, які спільно щось роблять це вже викликає емоційне задоволення. І остання причина це перемогти і досягти повернути Україну в статус-кво.”
(Волонтери, прифронтові 24-35)

- ▶ **Зміцніла, через те, що всі були в ситуації ризику (мотивація виживання)**

“...То, что я почувствовал это на собственной шкуре, а раньше это ну просто было... желание помочь людям, абстракция”. (Волонтери, прифронтові 16-23)

- ▶ **Набула яскравого емоційного забарвлення**

“Питання ось такого нахабного вторгнення воно, особисто мене зачіпає, мою сім'ю, мою родину, моє селище і відповідно національна ідентичність [...] Тому особисто мене зачіпає те, що зачіпають мою особисту свободу.”
(Волонтери, прифронтові 24-35)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

МОТИВАЦІЯ ПІСЛЯ ВІЙНИ

- ▶ **На перший план вийде цінність спілкування, спільноти; одним із головних посилів буде – «відновимо країну!»**

“Я вважаю, що людей буде тримати спільнота. Ось впаде мотивація саме необхідності волонтерити, такою емоційної необхідності, яка була. [...] стало більше ніж просто волонтерство - це стало[...] Соціальною нормою.” (Волонтери, прифронтові 24-35)

- ▶ **Збережеться завдяки зростанню довіри до волонтерства та підвищенню статусу волонтера в суспільстві**

“...молодь продовжить волонтерити так, як вона це робить зараз [...], то зараз до волонтерів ставляться з повагою тому, що це можливо змінило думку молоді про волонтерство тобто вона вже змінилась..”
(Змішана, тиллові 22-28)

- ▶ **Матиме меншу інтенсивність і емоційне забарвлення**

МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

Усі бар'єри для волонтерства можна розділити на чотири групи: життєві обставини, суб'єктивні, інформаційні та бар'єри довіри.

ОБ'ЄКТИВНІ ОБСТАВИНИ

- ▶ Брак часу (через необхідність працювати, вчитися)
- ▶ Сімейні обставини (малі діти, хвороба родичів)
- ▶ Брак заощаджень на безоплатну волонтерську діяльність/ брак коштів на пожертви
- ▶ Відсутність капіталу для реалізації ініціативи (соціальне підприємство, відкриття притулку для тварин)

СУБ'ЄКТИВНЕ СПРИЙНЯТТЯ

- ▶ Відсутність бажання, лінь (тільки не-волонтери та волонтери з тилу)
- ▶ Відсутність віри в ефективність власних дій, страх перед новим
- ▶ Емоційне вигорання
- ▶ Страх відповідальності, зобов'язань

МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

ІНФОРМАЦІЙНІ БАР'ЄРИ

- ▶ Відсутність інформації про можливості волонтерства.
- ▶ Все менше організацій потребують волонтерської допомоги
- ▶ Слабке розуміння волонтерства, як до нього долучитися, як воно «працює». Відсутність зразків для наслідування
- ▶ Брак знань про те, як ефективно організувати волонтерську роботу
- ▶ Відсутність спеціальної освіти, знань, навичок (наприклад, для надання психологічної підтримки, допомоги в догляді за пораненими)
- ▶ Відсутність розуміння важливості волонтерства

БАР'ЄРИ ДОВІРИ

- ▶ Наявність у ЗМІ інформації про шахрайство в благодійних та волонтерських організаціях, недовіра до них
- ▶ Негативний досвід участі, розчарування
- ▶ Відсутність звітності організацій про використані кошти
- ▶ Відсутність поваги з боку бенефіціарів (включаючи ВПО) до людей, які надали їм допомогу
- ▶ Бюрократичні обмеження в благодійних та волонтерських асоціаціях. Відмови в допомозі нужденним

МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

Інструменти, спрямовані на залучення молоді до волонтерства, мають включати три великі кластери: промоція, вигода та допомога. Найважливішим кластером є просування, відповідальне за підвищення його репутації та перетворення його на соціальну норму

Ефективні інструменти залучення молоді до волонтерської діяльності

Промоція, реклама, репутація

- ▶ Інформування про волонтерські організації. Реклама ініціатив. Створення єдиного порталу можливостей з фільтрацією за містами. Публічність організацій (презентація звітів)
- ▶ Демонстрація важливості волонтерської діяльності
- ▶ Мода на волонтерство: підкреслення переваг (друзі, можливості, ігри)
- ▶ Просування культурних моделей волонтерства в малих містах і селах
- ▶ Виховання культури волонтерства з дитинства (реалізація ініціатив та тематичних уроків у дитячих садках та школах)
- ▶ Підвищення соціального статусу волонтерства в суспільстві (статті в ЗМІ)
- ▶ Особистий приклад і заклики відомих людей. Мотиваційні відео - «Відновимо країну». Декларування конкретних простих і досяжних цілей

МРІЄМО ТА ДІЄМО

"Мені не вистачало би ще у школі, можливо, тоді чи в університеті, щоб про це розповідали більше [...] представники і доносили цю інформацію. Тому що я взагалі не знала [...], стільки багато можливостей."
(Не-волонтери, 16-23)

"Приклад, на практиці, він потрібен дітям, щоб вони, наприклад, побачили конкретну допомогу і, можливо, зміни в житті тої людини, якій вони допомогли. Це буде їх мотивувати робити надалі." (Волонтери, тилові 24-35)

"Може хтось хоче бачите себе в пресі, в новинах, що от подивиться, ці волонтери." (Не-волонтери, 24-35)

Вигода

- ▶ Пільги (безкоштовний проїзд, знижка на навчання та розваги, безкоштовна стоматологія)
- ▶ Фінансова винагорода за участь
- ▶ Інструменти росту та освітні можливості: мовні курси, тренінги, навчання з психологічної підтримки
- ▶ Подорожі, нові враження
- ▶ Медичне страхування (у прифронтовій зоні)
- ▶ Ініціативи на місцях, з можливістю скористатися результатом своїх зусиль
- ▶ Додаткові бали при вступі до ВНЗ, бали до рейтингу, грамоти під час навчання

“...плюшками для волонтерів - нахшталт волонтериш 10 днів їдеш там кататись на байдарках - ну тобто щось нематеріальне наприклад там враження, курси англійської для волонтерів або плюс 10 медичного забезпечення" (Волонтери, прифронтові 24-35)

" Я підтримую, коли це буде з користю для себе [...]поприбирати територію. Я тут живу, то організую територію навколо будинку " (Не-волонтери, 16-23)

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Допомога

- ▶ Допомога місцевої влади: надання приміщення, фінансова допомога та інформаційна підтримка волонтерських ініціатив
- ▶ Надання грантових коштів
- ▶ Навчання лідерів організацій, як правильно організувати волонтерську ініціативу
- ▶ Формування інституту наставників для початківців
- ▶ Презентація чіткого і зрозумілого алгоритму дій (як стати волонтером, куди піти, що робити, скільки це займе часу)
- ▶ Можливість залишити дітей під доглядом на час волонтерства

"[...]молодь більше схожа на помічників зброєносців. Вони більше слідкують за дорослими і якщо ті щось просять, вони допомагають [...] а вони уже приходили до більш дорослих своїх, скажемо так, теж волонтерів і вони уже просто давали їм завдання." (Не-волонтери, 16-23)

МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА. Агенти популяризації

Одним із ключових агентів соціалізації молоді є навчальні заклади. Нині на базі шкіл та дитячих садків здійснюється значна кількість благодійних та волонтерських ініціатив (залучають також і батьків).

Шкільні ініціативи

- ▶ Допомога армії та переселенцям (збір коштів, продуктів харчування, речей, плетіння сіток)
- ▶ Протидія кібератакам
- ▶ Малюнки для Збройних Сил України
- ▶ Підготовка бомбосховища
- ▶ Допомога дитячим будинкам
- ▶ Толоки
- ▶ Збір коштів на корм для притулку бездомних тварин
- ▶ Благодійні ярмарки

МРІЄМО ТА ДІЄМО

*“Це виховує якусь емпатію, відчуття обов'язку, навіть самостійнішими більше себе напевне відчують. Наприклад, ярмарки благодійні, це ж нормально”
(Не-волонтери, 24-35)*

Аргументи на користь волонтерства у школах

- Розвиток емпатії
- Формування почуття обов'язку
- У цьому віці є багато часу для волонтерства (мало інших обов'язків)

МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА. Агенти популяризації

Важливим агентом популяризації волонтерства є лідери думок. Не-волонтери погодилися, що одноставно відгукнуться на звернення Володимира Зеленського. Для молодшої аудиторії також актуальні звернення місцевої влади та громадських організацій. Для старшого – взірцем для наслідування був Сергій Притула.

Лідери:

- Володимир Зеленський
- Сергій Притула
- Місцева влада (міські та сільські голови), якщо підтримають
- Kalush Orchestra (одиночно)
- Громадські організації: Червоний Хрест, Добровольчий будівельний батальйон

Messages:

- «Без тебе – ніяк! Тут потрібен саме ти!»
- «Рятуй! Нам потрібна твоя допомога!!»
- «Давайте зробимо разом, це прискорить нашу перемогу!»
- «Наша ціль – _____, для її досягнення потрібно _____»

МРІЄМО ТА ДІЄМО

“Я думаю, що він мав би оголосити ціль обов’язково. І також він мав би оголосити те, як саме рухатися до цієї цілі...” (Не-волонтери, 16-23)

МОТИВИ І БАР'ЄРИ ВОЛОНТЕРСТВА

Більшість хлопців не готові йти на передову. Серед основних причин: страх смерті, небажання вбивати, невміння тримати зброю.

Близько половини чоловіків з тилкових областей аргументують свою відмову йти на фронт тим, що вони більш корисні як волонтери.

*«Я зрозумів, що людина яка вміє щось добре робити і воно уже приносить користь, то краще залишатися на тому місці, того що, перше, опанувати нову діяльність - це займе занадто багато часу, це є раз. І якщо наприклад піти добровольцем на передову, то як на мене, ну, для людини, яка не вміє просто цього робити, то це самогубство...»
(Волонтери, тилкові 24-35)*

" В мене на початку були такі, місяць точно були такі наміри, а потім побачив, що є потреба більша, від мене більше тут, ніж там з автоматом, де буду бігти і стріляти, Бог знає куди. Я більше відчув, що тут від мене буде більше толку." (Волонтери, тилкові 16-23)

У кожній групі 1-2 особи намагалися приєднатися до територіальної оборони, але отримували відмову: через юний вік, студентство, відсутність зброї.

Висновок 4: МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ

МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ. Плани

Мотиви продовжувати волонтерство:

- ▶ Допомога друзям/знайомим
- ▶ Співпереживання, розуміння того, що в країні багато соціальних груп потребують допомоги
- ▶ Прагнення мінімізувати наслідки війни

Мотиви припинити волонтерство:

- ▶ Зменшення запиту на допомогу від волонтерських організацій
- ▶ Розчарування в благодійності/волонтерстві (через зловживання)
- ▶ Потреба переключитися на роботу/навчання
- ▶ Відсутність компанії однодумців

МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ. Плани

Основні напрямки та бенефіціари:

- ▶ Зооволонтерство в притулках
- ▶ Підтримка дітей-сиріт
- ▶ Відбудова будинків
- ▶ Благодійні пожертви на відновлення країни та для соціально незахищених верств населення
- ▶ Волонтерство для військових та ветеранів
- ▶ Волонтерство для потребуючих (ВПО, пенсіонери)
- ▶ Ековолонтерство (толоки, популяризація культури сортування сміття)
- ▶ Інклюзивне волонтерство
- ▶ Волонтерство на заходах (одиночно)

P.S. Спостерігаємо деякі особливості щодо вибору пріоритетних напрямків волонтерської діяльності для різних груп учасників:

- **Не-волонтери не мають визначених пріоритетів на майбутнє, вони радше окреслюють сфери діяльності, які потенційно можуть їх зацікавити.**
- **Волонтери, залучені до централізованого волонтерства обирають напрямок, на якому спеціалізується їхня організація.**

“Ці люди [ВПО] швидко не адаптуються і житло їм швидко не повернуть, тому потрібно буде таких людей підтримувати далі.” (Не-волонтери, 24-35)

“Не важливо який час, але є люди, які не можуть себе забезпечити і для цього існують люди-волонтери, які в принципі мають вільний час, які мають вільні руки, ноги, і вони можуть комусь допомогти.” (Волонтери, тилові 24-35)

МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ. Значущість

Більшість переконана у важливості волонтерства для відновлення країни. Це може бути як на рівні підтримки, так і сприяння більш ефективному прискоренню відбудови, розпочатої державою та міжнародними організаціями.

Шляхи долучення до відновлення країни

- ▶ Розчищення міст від сміття
- ▶ Ремонтно-будівельні роботи
- ▶ Створення хабів для збору будівельних матеріалів (пожертви від людей)
- ▶ Збір коштів на потреби громад
- ▶ Забезпечення логістики, доставка товарів з ЄС
- ▶ Матеріальна та фінансова підтримка ВПО/постраждалих внаслідок війни
- ▶ Пошук роботи та житла для ВПО
- ▶ Допомога в психологічній та фізичній реабілітації військовослужбовців та постраждалих внаслідок війни
- ▶ Організація дозвілля для дітей-сиріт
- ▶ Реставрація парків, рекреаційних зон
- ▶ Допомога бездомним тваринам у притулках
- ▶ Пошук інвесторів
- ▶ Генерація ідей для реформування країни, створення публічних дискурс

Це величезний потенціал людей, які готові працювати за безкоштовно. Тобто, ці люди можуть йти відбудовувати, буквально... (Волонтери, тилові 16-23)

Ми зможемо її відновити у будь-якому випадку, просто питання тут уже більше часу, скільки це займе. Якщо будуть волонтерити, це буде набагато швидше, як на мою думку. (Не-волонтери, 16-23)

МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ. Організації

Більшість молодих людей не знайомі з ініціативами, які вже розпочали діяльність з відбудови країни. Водночас більш помітною є активність місцевих організацій у напрямку відбудови житла, розбору завалів, декомунізації, реабілітації військових.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ/ ФУНДАЦІЇ

ПРООН

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

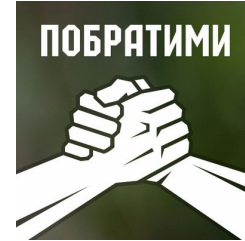

ВСЕУКРАЇНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ

БУР

МІСЦЕВІ ОРГАНІЗАЦІЇ/ ІНІЦІАТИВИ

Добробат

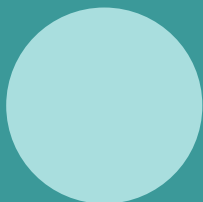

МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ. Прогноз

За прогнозом, після війни рівень волонтерства в Україні знизиться. Отримані зв'язки, досвід, розуміння «як це працює» збільшать частку сталих волонтерів. Це у кризовий момент дозволило б швидко відновити зв'язки з молодими людьми, які не планують бути волонтерами після війни.

ФАКТОРИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ВОЛОНТЕРСТВА НА СТАЛОМУ РІВНІ:

- Суспільний запит
- Сприяння держави (надання ресурсів організаціям)
- Розвиток громадянського суспільства. Нова соціальна норма
- Досвід волонтерської діяльності. Поширення культурних зразків волонтерства
- Включеність в соціальну мережу. Соціальні відносини

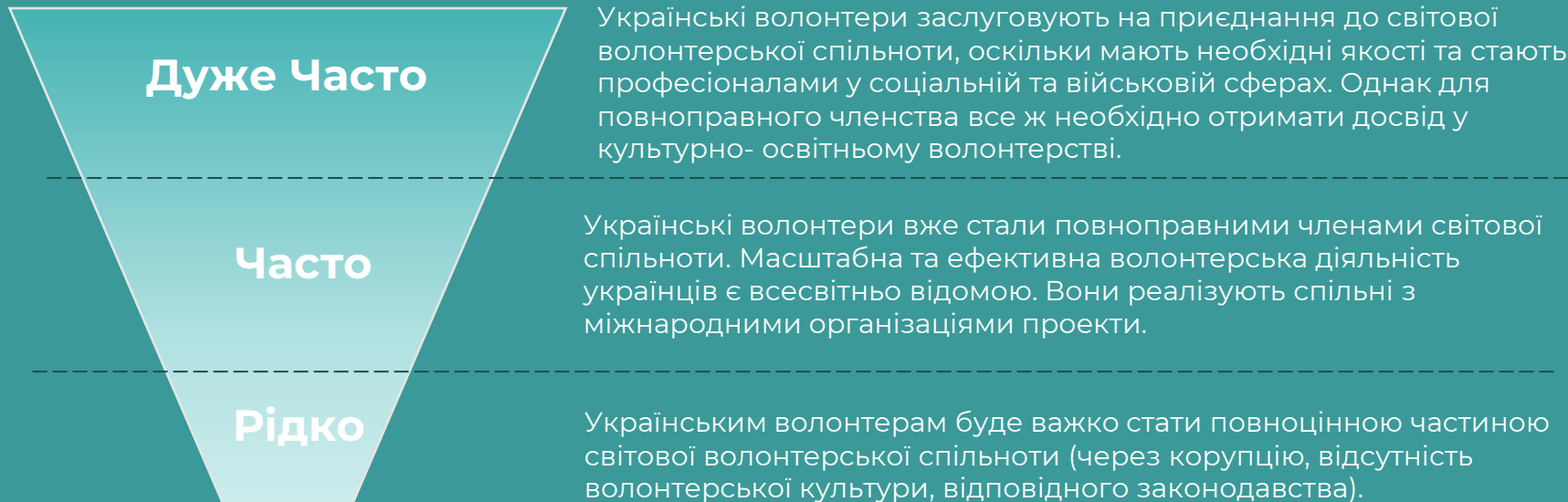
ФАКТОРИ СПАДУ ВОЛОНТЕРСТВА:

- Емоційне вигорання, втома внаслідок поєднання роботи/навчання та волонтерства
- Зменшення добробуту населення (можливість робити пожертвування)
- Зменшення кількості організацій, які залучатимуть молодь (через закриття гуманітарних штабів, їдалень, центрів компактного проживання ВПО)
- Поступове покращення ситуації в державі (зменшення запитів на допомогу)

МАЙБУТНЄ ВОЛОНТЕРСТВА В УКРАЇНІ. Глобальний контекст

Молодь не має одностайного бачення інтеграції українців у світову волонтерську спільноту:

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Я думаю, що ми їх вже перевершили за ці півроку, останніх, як в нас війна. Дивиться, за кордоном навіть люди дивуються наскільки українці згуртовані і наскільки вони готові віддавати своє останнє заради спільної цілі. Ніде, мабуть, такого у світі не було до цієї пори, як в нас в Україні.. (Волонтери, тилові 16-23)

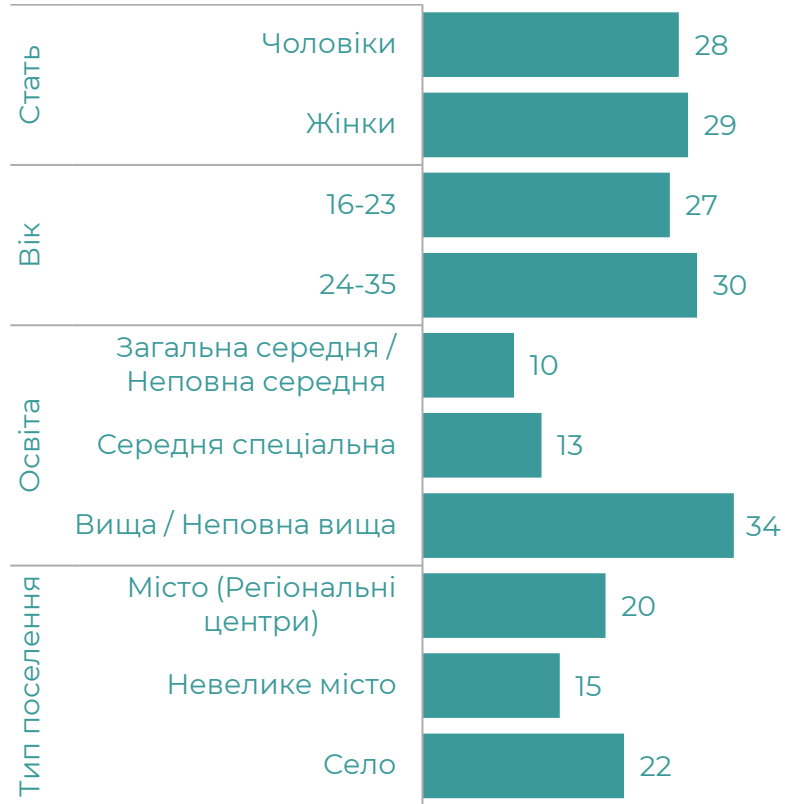

ДЕМОГРАФІЯ

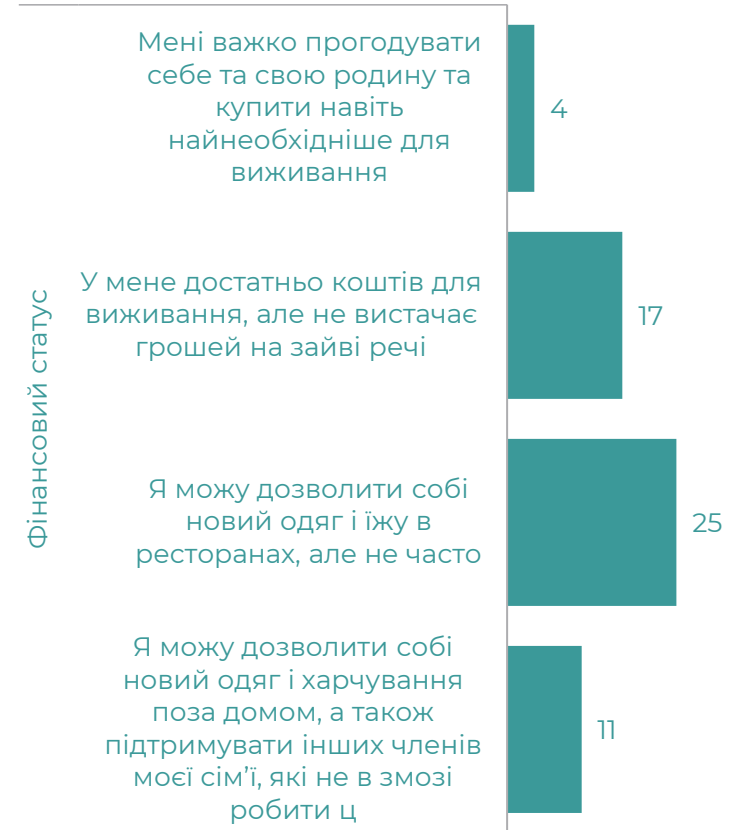

Характеристики учасників груп

МРІЄМО ТА ДІЄМО

Давайте будемо на зв'язку

contact.mriemotadiemo@irex.org

[@mriemotadiemo](#)

www.mriemotadiemorazom.org

Це дослідження стало можливим завдяки щирій підтримці американського народу через Агентство США з міжнародного розвитку (USAID). Зміст цього матеріалу є відповідальністю програми «Мріємо та діємо» і не обов'язково відображає погляди USAID чи Уряду Сполучених Штатів.

